

film

REDACTIE CONSTANT WALLAGH

VRIJDAG 1 MEI 1981

HUGO CLAUS FILMT ANDERE VRIJDAG

AMSTERDAM — Als schrijver van het toneelstuk *Vrijdag* dat eind 1969 in de Amsterdamse Stadsschouwburg in première ging, voelt Hugo Claus zich nu nauwer betrokken bij zijn speelfilm die hij op basis van hetzelfde gegeven maakte.

„Dat kan niet anders want het productieproces van een film is veel ingrijpender dan het afleveren van een stuk dat verder op het podium een eigen leven begint”, zegt Claus, die voorlopig al een behoorlijk bioscoopsucces boekte. Sinds vorig jaar december trok de film *Vrijdag* in België ongeveer 400.000 bezoekers.

Ter gelegenheid van de eerste vertoning in Nederland wipte de auteur-regisseur even in Amsterdam aan om nog eens te onderstrepen dat hij met deze film vooral een andere *Vrijdag* heeft vervaardigd. „Mijn eigen keus is het trouwens nooit geweest want ik

★ Schrijver-regisseur Hugo Claus en Kitty Courbois. In de toneelversie van *Vrijdag* speelde zij de jonge dochter, in de film is zij de moederfiguur.

vond eigenlijk dat ik in het stuk reeds alles had gezegd.

Coproductie

„Vandaar dat ik het aanvankelijk met gloednieuwe scenario-ideeën probeerde zonder daarvoor de financiering rond te kunnen krijgen. Producent Jan van Raemdonck kwam toen met het plan voor een

filmversie van *Vrijdag* en het lukte hem een coproductie tot stand te brengen tussen het Belgische productiefonds — het heet daar anders — en het Nederlandse Cinecentrum.”

Over belangstelling van Nederlandse toneelliefhebbers viel destijds niet te klagen: het stuk *Vrijdag* haalde meer dan 200 voorstellingen. Eenmaal

voor de taak om een filmscenario op hetzelfde thema te schrijven, draaide Hugo Claus zich volledig weg van zijn oorspronkelijke tekst.

Meer drama

„Hooguit vier regels uit het stuk zijn in de film terechtgekomen”, stelt hij met nadruk. „In de toneelvorm zaten meer komische aspecten. De film is minder komedie en meer melodrama geworden. De handeling is echter een stuk wranger en uit het geheel is alleen het anekdotische gebleven. Ik heb bepaalde factoren ingevoegd die bevreemdend werken en het zwaartepunt is verlegd naar de mannelijke hoofdfiguur. Het gaat hoofdzakelijk om zijn reacties nadat hij uit de gevangenis is ontslagen.”

Claus omschrijft het gegeven van de film *Vrijdag* voorts als een poging om orde te scheppen in een chaotische situatie. Aan de realiteit van de handeling heeft hij zoveel mogelijk geknabbeld om tot een

soort pseudo-werkelijkheid te komen. „Het gewone leven is dagelijks al duidelijk genoeg aanwezig”, meent hij. „Ik voel geen behoefte om dat voor de camera nog eens precies na te doen. Vandaar dat ik mik op een atmosfeer die voortdurend op de rand van het herkenbare wankelt.”

Overdreven

„Hier en daar neigt dat bewust naar een overdreven karikatuur. Met hetzelfde doel maak ik gebruik van een kunstmatige taal die tussen het Vlaams en het Nederlands zweeft. Sommige uitdrukkingen zullen bij de Nederlanders ongetwijfeld komisch overkomen maar dat mag gerust want het element van de spot is zeker ook aanwezig.”

Een volgende film? Hugo Claus zou er zo aan willen beginnen. „Ik zoek naar een goed scenario van iemand anders. Dat vind ik namelijk een stuk spannender dan mezelf te herkauwen.”